

DE BETEKENIS VAN HET IVRK EN HET VN- VERDRAG HANDICAP

COREFERAAT BNGG, AMSTERDAM 5 JUNI

JOHAN LEGEMAATE

ALGEMEEN

- Uit de presentaties van Goemaere en Sombroek komt de grote betekenis van het IVRK en het VN-Verdrag Handicap goed naar voren
- Belangrijke noties: bescherming versus autonomie, supported decision making
- Het belang van verdragsconforme interpretatie van nationale wetgeving
- Factoren die de doorwerking van beide verdragen negatief beïnvloeden (Sombroek)

IS VERDRAGSCONFORME INTERPRETATIE VOLDOENDE?

- Voorbeeld: EVRM. Verdrag met belangrijke en globaal geformuleerde mensenrechten. Stevig handhavingsmechanisme door middel van het EHRM. Uitspraken EHRM werken door nationale stelsels (bijv. Winterwerp v Nederland 1979 en Mortier v België uit 2022)
- IVRK en VN-Verdrag Handicap hebben niet zo'n stevig handhavingsmechanisme > moeilijker om uitgangspunten verdragsbepalingen geïmplementeerd te krijgen
- Verantwoordelijkheid en taak nationale wetgever. De wetgever zal moeten zorgen voor werkelijke impact verdragen op nationaal recht

VOORBEELD

Conformiteit van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het EVRM met de huidige en voorgestelde wetgeving inzake vertegenwoordiging van wilsonbekwame personen in Nederland

Mr. K. Blankman

Mr. K. Vermariën

In opdracht van het College Rechten van de Mens

Amsterdam, december 2015

VOORBEELD: DE IERSE ASSISTED DECISION-MAKING (CAPACITY) ACT VAN 2022

- Daarin is niet alleen de traditionele vertegenwoordiger van een wilsonbekwame patiënt geregeld, maar ook een zogenaamde *decision-making assistant*. Dat is een door de patiënt aangewezen persoon die niet namens hem kan beslissen, maar hem wel kan ondersteunen in een situatie van verminderde beslisvaardigheid
- Daarnaast voorziet deze wet in de mogelijkheid van een *co-decision-making agreement*, waarbij afgesproken wordt dat de betrokkene over bepaalde aangelegenheden samen met iemand anders beslist
- Beslisondersteuning nav het VN-Verdrag Handicap, uitgewerkt in de nationale wet

Beter (met)
gezondheidsrecht

JOHAN LEGEMAATE

Boom

THEMA I: LEEFTIJDSGRENZEN

- Nederlandse patiëntenwetgeving: vrij star systeem van leeftijdsgrenzen (12/16 jaar)
- Niet alleen in de Wgbo, maar ook in tal van andere wetten
- Belemmert goede werking IVRM-bepalingen (in het bijzonder rekening houden met toenemende capaciteiten van –jonge- minderjarigen)
- België: de patiëntenrechtenwet gaat uit van werkelijke/feitelijke bekwaamheid en niet van leeftijdsgrenzen
- Daardoor kon ook in de Belgische euthanasiewet de minimum leeftijdsgrens worden geschrapt

THEMA 2: CRITERIA VOOR WILSBEKWAAMHEID

- België: geen beroepsstandaarden, impliciete beoordeling, variatie tussen artsen
- Nederland: door de jaren heen diverse richtlijnen (Ministerie van Justitie, KNMG, meest recent SKILZ 2023), maar ook literatuur (NTvG 2022, D6571)
- In Nederland vaak gebruikt: Grisso & Appelbaum
- Handicap v wils(on)bekwaamheid (Goemaere)

LEERARTIKEL

DISCLAIMER

Onafhankelijke informatie is niet gratis. Het NTVG investeert veel geld om het hoge niveau van haar artikelen te waarborgen, door een proces van peer-review en redactievoering. Het NTVG kan alleen bestaan als er voldoende betaalde abonnementen zijn. Het is niet de bedoeling dat onze artikelen worden verspreid zonder betaling. Wij rekenen op uw medewerking.

Dit artikel is een actualisatie van een eerder verschenen leerartikel over wilsbekwaamheid ([D3731](#)). In de rubriek 'Leerartikel' beantwoorden experts veelvoorkomende vragen over een bepaald onderwerp. Test je kennis met de onlinetoets.

Wilsbekwaamheid beoordelen

Artikel voor onderwijs en opleiding

Irma M. Hein, C. (Kees) Blankman, Astrid Vellinga en Adger J.K. Hondius

Leerdoelen

- Weten dat wilsbekwaamheid situationeel en contextafhankelijk is, en geen constante eigenschap.
- Weten welke juridische kaders een rol spelen bij medische handeling waarvoor de patiënt geen toestemming geeft.
- Weten wanneer en hoe tot een beoordeling van de wilsbekwaamheid over te gaan.

THEMA 3: RECHTSBESCHERMING BIJ BESLUIT OVER WILS(ON)BEKWAAMHEID

- Besluit zorgverlener dat een patiënt wilsonbekwaam is, heeft in de rechtsstelsels van zowel België als Nederland ingrijpende gevolgen
- Voorziet de wetgeving in voldoende rechtsbescherming voor de patiënt?
- In Nederland wel in de Wet verplichte GGZ (bijzonder klachtrecht) maar niet in de Wgbo
- Beide VN-verdragen (maar ook het EVRM) veronderstellen betere rechtsbescherming dan de nationale wetgeving nu biedt

ENKELE CONCLUDERENDE OPMERKINGEN

- Specifiekere VN-Verdragen van grote betekenis, in aanvulling op algemenere EVRM (en het Biogeneeskundeoverdrag, dat Nederland nooit ratificeerde)
- VN-Verdragen zijn bindend, verschillende manieren van doorwerking
- Echte doorwerking vergt echter actie van de nationale wetgever
- Teleurstellend: Nationale Strategie Nederland
- Nodig: update studie Blankman/Vermariën 2015, uitgebreid naar het IVRK

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Nationale strategie
voor de implementatie
van het
VN-verdrag Handicap